

Från det XXI Nordiska Entomologmötet i Trondheim 1988

Det XXI Nordiska Entomologmötet hölls på Universitetet i Trondheim, Dragvoll 4–7 juli 1988 med efterföljande exkursion till Dovrefjell 8–10 juli. Antalet deltagare var 43, därav 5 från Danmark, 7 från Finland, 1 från Island, 19 från Norge, 10 från Sverige och 1 från Frankrike. Därtill kommer 15 medföljande familjemedlemmar eller ledsagare som det heter på norsk.

Totalt framfördes 27 föredrag inom så vitt skilda områden som: 1) alpin/arktisk entomologi, 2) tropisk entomologi, 3) naturskydd/skogsentomologi, 4) taxonomi, genetik, evolution och medicinsk entomologi, 5) etologi och 6) sinnesfysiologi. President för mötet var John O. Solem, som tillsammans med Kaare Aagaard, bjöd på ett intressant och varierat program för både deltagare och ledsagare.

Registrering och praktisk information avklarades under måndagskväll 4 juli. Arrangörerna bjöd på en enklare måltid. På tisdagsmorgonen hälsade Solem deltagarna välkomna och förklarade mötet öppnat. Universitetets dekanus hälsade alla välkomna till Trondheims universitet. Efter hälsningar till arrangörerna från övriga entomologiska föreningar i Norden vidtog fotografering.

Öppningsföredraget hölls av prof. Lauritz Sømme, Oslo, som redogjorde för insekternas anpassning till högfjället. Han pekade på de egenskaper som krävs för att insekten skall överleva de stränga betingelser som råder i den alpina miljön. Jämförelser med arktiska arter gjordes. Den korta och kalla sommaren i nordiska högfjäll gör att många leddjur kräver flera år för sin utveckling. Förlängd livscykel är känd hos flera vattenlevande insekter. Trots låga temperaturer är flera arter nattaktiva, vilket kan vara en möjlig anpassning för att undgå predation. Vidare tog Sømme upp morfologiska förändringar, t ex tätare behåring, vingatrofi och mörkare färger som en anpassning till det bistra klimatet.

Gisli Mar Gislason var den förste deltagaren från Island vid Nordiska Entomologmötet. Vid XXI mötet var med andra ord samtliga nordiska länder representerade för första gången. G. M. Gislason hoppades att fler islänningar skulle komma till nästa möte. I sitt föredrag gav han en historisk översikt av entomologin på Island.

Kl 12 åkte samtliga till Erkebispegården där Trondheims kommunfullmäktige bjöd på lunch.

Programmet under tisdagseftermiddagen utgjordes för familjedeltagare av visning av Nidarosdomen och en rundvandring i Trondheim. Deltagarna återvände till Dragvoll och föredragen som behandlade tropisk entomologi. För dessa svarade huvudsakligen K. E. Zachariassen, Trondheim, och hans medarbetare, som under flera år studerat ekologiska anpassningar till torra områden i Kenya hos bl a skorpioner och skalbaggar.

På tisdagskvällen bjöds alla på middag privat hos arrangörerna, halva gruppen hos familjen Solem och den andra halvan hos familjen Aagaard. Mat i överflöd, trivsam stämning med allsång av "entomologiska visor" (t ex "Tordivelen og flua") från samtliga representerade länder gjorde den ljuvliga sommarkvällen till ett oförglömligt minne.

Under onsdagen fortsatte föredragen. Familjedeltagarna hade ett eget program med bl a båtture på Nidelva, besök på Ravnkloa, dvs Trondheims fiskmarknad och Ringve musikhistoriska museum. Bland de olika föredragen kan nämnas P. Bagges, Jyväskylä, som handlade om vattenkvalster i sjöar i nordligaste Finland. J. Bøcher, Köpenhamn, hade på Grönland funnit rester av 120 skalbaggsarter i en två miljoner år gammal geologisk formation. Numera finns bara 33 skalbaggsarter på Grönland. D. Refseth, Trondheim, hade undersökt den geografiska utbredningen av flera carabider. H. Silfverberg, Helsingfors, frågade sig varför så få bladbaggar (Chrysomelidae) är genuint arktiska. Endast elva arter lever huvudsakligen inom den arktiska zonen. Andra familjer såsom Byrrhidae, Carabidae och Staphylinidae har ett stort antal arktiska arter.

Inom avdelningen naturskydd/skogsentomologi fanns tre svenska bidrag. R. Pettersson, Umeå, berättade om sina undersökningar av utbredning och habitatval hos skalbaggsfamiljen Pythidae. Av de tre europeiska arterna inom familjen är *Pytho depressus* allmän i hela Sverige medan *P. kolwensis* och *P. abieticola* endast finns på ett fåtal lokaler i Norrland. De två sistnämnda arterna betraktas som hotade.

I. Nilsson, Lund, hade undersökt jordlöpare i sydsvenska ekskogar och försökte förklara de olika arternas förekomst i relation till beståndsegenskaperna. Av O. Hammarstedt, Lund, fick vi veta mycket om de i södra Sverige små spridda popula-

tionerna av den starkt hotade fjärilen *Parnassius mnemosyne*. För det enda taxonomiskt inriktade föredraget stod prof. W. Hackman, Helsingfors. Han utvecklade sina tidigare framlagda teorier om systematiken inom Diptera utifrån vingframkantens behåring. I detta föredrag koncentrerade sig Hackman på familjen Syrphidae.

R. Mehl, Oslo, varnade oss för fästingen *Ixodes ricinus*, som kan överföra bakterien *Borrelia*. Infektionen ger upphov till flera olika symptom med värk i leder och muskler samt feber. Förlamning och hjärtmuskelinflammation kan förekomma. Infektionen och symptomen försvinner genom behandling med kraftiga doser antibiotika. En av programpunkterna under onsdagen hette "Insekter og naturvern i Norden" där Kaare Agaard presenterade rapporten "Vern av insektsfaunaen i Norden. Rapport fra komité nedsatt av de Nordiske Entomologiske Foreninger" (1988).

Vid kongressmiddagen på restaurang Grenadern på onsdagskvällen höll den för de kommande tre åren nyvalde presidenten, Göran Andersson, Göteborg, ett uppskattat kåserande tal med detaljer från de olika föredragen. Vi hade fått lära oss mycket: på högfjället skulle man vara hårig och vinglös, men mörk och ifall man lägger ägg skall de vara få, men stora och vid parning skall man liksom *Parnassius mnemosyne* sätta kyskhetsbälte på honan. Uppgiften att drottningarna hos *Formica truncorum* parade sig 1,2 gånger tyckte han var märklig. Hur bär de sig åt? 1,2 gånger! G. Andersson avslutade sitt unerhållande tal med att tacka värdarna för XXI Nordiska Entomologmötet för de välorganiserade och trevliga arrangemangen och inbjöd alla närvarande till möte XXII, som

kommer att hållas någonstans i Sverige om tre år. Exakt var kommer att bestämmas senare.

Under torsdag 7 juli avhandlades ämnesområdena etologi och sinnesfysiologi, med bl a tre svenska bidrag. U. Carlberg, Nacka, höll två föredrag om vandrande pinnar (Phasmida). Ett av dessa handlade om ägglägningsbeteende, vilket också var temat för mitt bidrag om nattsländan *Glyphotaelius pellucidus*. T. Bollingmo, Trondheim, visade en uppmärksammas videofilmsekvens där den dominanta (alfa-)arbetaren hos *Bombus hypnorum* åt ägg lagda av andra arbetare. På så sätt kan alfa-arbetaren vid sidan om humledrottningen, få ensamrätt till produktion av hagnar.

Efter avslutningen på torsdagseftermiddagen fortsatte de flesta till exkursionsmålet, Kongsvoll fjellstue i Dovrefjell nationalpark ca 16 mil söder om Trondheim. Under de tre följande dagarna företogs exkursioner i Kongsvolls omgivning, bl a till Knutshø (1 690 m ö h). Till Snøheim alldeles intill Snøhetta (2 286 m ö h) kunde vi åka med bil. Under en av vandringarna fick vi tillfälle att se myskoxar. Utanför nationalparken, speciellt kvällstid, kunde man se många fjärlssamlare jaga med håvar.

Under söndagen 10 juli avslutades även exkursionsdelen av XXI Nordiska Entomologmötet. Efter löfte till J. O. Solem att till honom skicka manuskripten till föredragen skiljdes deltagarna efter en oförlömlig sommarvecka i Trøndelag. De presenterade föredragen kommer att publiceras i Fauna norvegica Ser. B, häfte 1, 1989.

Bo Gullefors